

Monumentnummer*: 518598

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 11 september 2000
Kadaster deel/nr 82654/124

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Brunssum		Brunssum		Limburg			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Akerstraat	5			6445 CL	Brunssum		
Akerstraat	7			6445 CL	Brunssum		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel	
Brunssum		B				7114	

Omschrijving**

Inleiding

Voormalige DUBBELE OPZICHTERSWONING in een door de 19de-eeuwse bouwtraditie beïnvloede stijl, 1912. Gebouwd in opdracht van de Staatsmijnen in Limburg, naar een ontwerp van ir. J.H.W. Leliman van het Bouwbureau der Staatsmijnen.

De opzichterswoningen maken deel uit van de lineaire bebouwingsstructuur bij de ingang van de voormalige Staatsmijn Hendrik, welke is opgebouwd uit dienstwoningen van uiteenlopende aard. De panden bevinden zich in lengterichting ten opzichte van de Akerstraat.

Het pand heeft na de sluiting van de staatsmijn Hendrik een militaire functie gekregen: wachtlokaal naast de ingang van het AFCENT-terrein. Diverse vensterkozijnen zijn vanwege deze functiewijziging voorzien van traliewerken.

Omstreeks 1985 werden de daken van beide panden vernieuwd, waarbij de hoekdakkapellen zijn verwijderd en blauwe muldenpannen werden gelegd.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

UITGESLOTEN van bescherming zijn de bijgebouwde berging met zadeldak van Akerstraat 5, alsmede de aangebouwde berging van één laag onder plat van Akerstraat 7.

Omschrijving

Beide halfvrijstaande voormalige opzichterswoningen hebben een ten opzichte van elkaar gespiegelde, min of meer U-vormige PLATTEGROND. Een verhoogd, gecombineerd hoofdvolume (woon- en slaapvertrekken) van twee BOUWLAGEN met zolderverdieping, aan weerszijden geflankeerd door een teruggerooid en ten dele onderkelderd volume (hal, gang, trappenhuis, keuken, bergplaats en slaapkamer) van één bouwlaag met zolderverdieping.

Het hoofdvolume wordt gedekt door een gecombineerd wolf- en schildDAK met een noklijn in lengterichting ten opzichte van de Akerstraat en is belegd met muldenpannen.

Centraal op het voor- en achterdakvlak een hoge gecombineerde schoorsteen. Bakgoten annex overstekken op consoles. Het voordakvlak loopt door boven de als erker uitgebouwde slaapkamervensters in de tweede bouwlaag. Het overstek wordt ter plaatse ondersteund door decoratieve houten consoles. De zijvolumes worden gedekt door asymmetrische, aan de achterzijde tot boven de eerste bouwlaag doorlopende wolfdaken.

Een dakkapel onder lessenaarsdak op de voor- en achterdakvlakken. De kapel aan de voorzijde loopt door in het muurwerk van de gevel. Beide kapellen hebben twee rechthoekige verticaal ingedeelde vensters met horizontale roedeversdeling. De dakkapellen op de achterdakvlakken hebben beiden een hoge schoorsteen, waarvan de aanzet de scheiding vormt tussen de twee dakkapelvensters. Deze vensters zijn verticaal ingedeeld, maar ontberen bij beide panden de oorspronkelijke horizontale roedeversdeling. De authentieke nokpionnen zijn verloren gegaan.

Beide opzichterswoningen hebben een trasraam met rollaag, waarin souterrainvensters en spouwventilatioeroosters met strek. Opstand van handvormsteen, gemetseld in kruisverband en voorzien van gesneden voegen. Drievoudige speklagen in rode strengperssteen. Segmentboogvormige venster- en deurlijsten met donkerrode bakstenen strekken en gepleisterde vulstukken. Enkele vensters hebben een rechte strek. Bakstenen dorpels. Hardstenen traptreden.

Het hoofdvolume heeft een asymmetrisch ingedeelde VOORGEVEL. In de eerste laag twee rechthoekige houten T-vensters met zesruits bovenlichten (Akerstraat 5) en een dubbel rechthoekig houten kruiskozijn met drie vierruits bovenlichten (Akerstraat 7). In de tweede laag een op de gevel liggend, rechthoekig dubbel houten kruiskozijn op houten consoles en vierruits roedeversdeling in de bovenlichtpanelen (Akerstraat 5). Akerstraat 7 heeft een rechthoekig houten T-venster met achtruits bovenlicht. Daarnaast een op de gevel liggend, door houten consoles ondersteund en in de zijgevel doorlopend slaapkamervenster, bestaand uit twee rechthoekige houten kruiskozijnen met vierruits roedeversdeling in de glaspanelen.

De ACHTERGEVEL van het hoofdvolume is bij beide panden grotendeels bedekt met klimopbegroeiing. In de eerste laag hebben beide panden twee rechthoekige houten T-kozijnen met achtruits bovenlichten. In de tweede laag een rechthoekig dubbel houten kruiskozijn met kleine roedeversdeling in de bovenlichten.

De uitgebouwde ZIJVOLUMES hebben in de VOORGEVEL een vernieuwde rechthoekige houten voordeur met zesruits bovenlicht. De deuren zijn bereikbaar via hardstenen traptreden. Naast de deuren een rechthoekig houten achtruits venster met vierruits zijlicht. De

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

ZIJGEVELS van de zijvolumes zijn onregelmatig ingedeeld en tellen drie vensterassen. De derde vensteras is geplaatst in een terugspringend gevelvlak. In de eerste as bevinden zich bij beide panden de twee originele rechthoekige, verticaal ingedeelde houten vensters met vierruits roedeverdeling in de glaspanelen. In de tweede laag van de tweede vensteras bevinden zich bij beide panden soortgelijke vensters. In de eerste laag een rechthoekig dubbel houten kruiskozijn met kleine roedeverdeling in de bovenlichten. Dit venster is bij Akerstraat 7 vervangen door een dubbele tuindeur waarvoor bovendien een trapbordes en korte zijdelingse borstweringen zijn aangebracht.

De ACHTERGEVELS van de zijvolumes zijn, met uitzondering van twee klein rechthoekig houten, hoog onder het dakoverstek ingezette vierruits venstertjes, blind. De venstertjes van Akerstraat 7 worden aan het oog onttrokken door de aangebouwde berging.

De oorspronkelijk tegen de achtergevel gebouwde bakstenen SCHEIDINGSMUUR, met een afdekking van rode pannen, is gesloopt.

Bij deze opzichterswoningen is een constructiewijze met SPOUWMUREN toegepast. In de kelders bakstenen troggewelfjes tussen ijzeren I-profielen.

De INTERIEURindeling van Akerstraat 5,7 is wat betreft de indeling in tact gebleven, maar heeft enkele interne doorbraken tussen beide voormalige woonhuisdelen ondergaan als gevolg van de militaire bestemming.

Waardering

De dubbele opzichterswoning is van cultuurhistorische waarde en vertegenwoordigt een algemeen, nationaal belang als bijzondere uitdrukking van een sociaal-economische, technische en typologische ontwikkeling. Het pand beschikte ten tijde van de bouw over een redelijke innovatieve waarde, die in nationaal perspectief gezien evenredig groter was. Het pand is van architectuurhistorische waarde vanwege de bouwstijl, als specimen van het oeuvre van ir. J.H.W. Leliman van het bouwbureau van de Staatsmijnen, vanwege de esthetische kwaliteiten van het ontwerp en de ornamentiek. Het pand beschikt over grote ensemblewaarden: de opzichterswoning is een essentieel onderdeel van het weloverwogen ingerichte woongebied in de directe omgeving van het terrein van de voormalige staatsmijn Hendrik; het is van betekenis voor het aanzien van Brunssum en beschikt over een historisch-ruimtelijke relatie met het voormalige mijnterrein cq. de bodemgesteldheid. De opzichterswoning beschikt over een redelijk tot hoge mate van architectonische gaafheid en is van groot belang in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de bebouwde omgeving. Bovendien is het pand in typologisch-functioneel opzicht bovenregionaal zeldzaam te noemen.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Dienstwoning(K)

Functie

Opzichterswoning

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument